

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
b.t. velferðarnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 13. nóvember 2018

1810068SA VÓHS
Málalykill: 00.63

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 83/1994, um umboðsmann barna (hlutverk umboðsmanns barna, ráðgjafarhópur barna og barnaþing), 149. löggjafarþing - 156. mál

Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 25. október 2018 þar sem óskað er eftir umsögnum um ofangreint þingmál. Frumvarpið er afurð af samvinnu forsætisráðuneytisins og embætti umboðsmanns barna.

Um meginefni frumvarpsins

Frumvarpinu er að meginefni ætlað að kveða skýrar á um hlutverk umboðsmanns barna þar sem m.a. er lögfest framkvæmd sem hefur verið viðhöfð um langt skeið, eins og samráð umboðsmanns við börn um málefni sem þau varðar. Á meðal annarra breytinga er lagt til að barnaþing verði haldið á tveggja ára fresti og að umboðsmanni verði falið að safna gögnum um stöðu barna á Íslandi með markvissum hætti. Breytingunum er ætlað að styrkja rödd og auka áhrif barna í íslensku samfélagi.

Athugasemdir sambandsins

Sveitarfélögin hafa mörg hver hafið eða lokið vinnu við innleiðingu Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna inn í stjórnýslu og starfsemi sveitarfélaga enda sinna sveitarfélögin stærstum hluta þeirrar þjónustu sem hefur bein áhrif á daglegt líf barna. Sambandið fagnar því framkomnu frumvarpi og styður framgang þess en gerir þó eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið:

i) Önnur launuð störf umboðsmanns

Sambandið gerir ákveðinn fyrirvara við c-lið 2. gr. frumvarpsins sem fjallar um rétt umboðsmanns til að hafa með höndum önnur launuð aukastörf að fengnu samþykki ráðherra. Frumvarpinu er ætlað að vera ákveðin lyftistöng fyrir embætti umboðsmanns barna og kveða skýrar á um hlutverk hans. Sambandið leggur því til að rökstuðningurinn að baki heimild fyrir aukastörfum umboðsmanns verði skýrður með mun ítarlegri hætti en gert er í frumvarpinu, því ákvæðið eins og það stendur núna skilur eftir talsvert af spurningum, t.a.m. hvort umboðsmaður geti tekið sæti sem dómkvaddur matsmaður í dómsmáli, staðið í umfangsmiklum fyrirtækjarekstri eða setið í úrskurðarnefndum. Ekki getur talist nægjanlegt að vísa eingöngu til matskenndrar ákvörðunar ráðherra.

ii) Umboðsmenn barna á Alþingi

Frá árinu 2014 hafa þingmenn úr öllum flokkum sem sæti eiga á Alþingi tilnefnt sérstaka talsmenn barna í samvinnu við embætti umboðsmanns barna, UNICEF á Íslandi og Barnaheill – Save the Children. Til að gerast talsmenn barna undirrita þingmenn yfirlýsingu þess efnis að þeir skuldbindi sig til að hafa barnasáttmálann

að leiðarljósi í störfum sínum á þinginu. Þá sækja talsmenn barna á Alþingi námskeið þar sem ungmenni úr ungmennaráðum veita fræðslu um hvernig barnasáttmálinn nýtist við ákvarðanatöku og stefnumótun.

Að álit sambandsins hefði farið vel á því að festa hlutverk þessara aðila í sessi í löggjöfinni en gagnrýnt hefur verið að ekki sé nægilega markvisst greint og metið hvaða áhrif ákvarðanir sem teknar eru af hinu opinbera komi til með að hafa á hagsmuni barna. Leggur sambandið því til eftirfarandi nýtt ákvæði við frumvarpið, svohljóðandi:

Umboðsmaður barna, í samráði við önnur féлага- og hagsmunasamtök barna, tilnefna talsmenn barna á Alþingi úr hópi þingmanna allra flokka sem sæti eiga á Alþingi á hverju kjörtímabili. Talsmenn barna á Alþingi skuldbinda sig til að hafa barnasáttmálann að leiðarljósi í störfum sínum á þinginu, tileinka sér barnvæn sjónarmið og hafa hagsmuni barna að leiðarljósi.

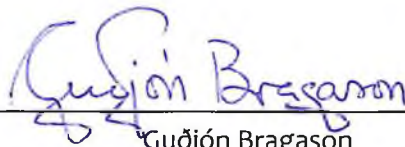
Með framangreindri viðbót væri Alþingi og alþingismönnum markað skýrara hlutverk sem samræmist vel markmiði frumvarpsins sem er að styrkja rödd barna og auka áhrif þeirra í íslensku samfélagi. Einnig samræmist viðbótin vel þeirri grundvallarreglu sem lögfest hefur verið víða í íslenskri löggjöf um það sem er barni fyrir bestu þar sem áréttað er enn frekar að það sem er barni fyrir bestu skuli ávallt hafa forgang þegar teknar eru ákvarðanir, þ.á m. við lagasetningu.

Lokaorð

Samband íslenskra sveitarfélaga tekur jákvætt undir frumvarpið og styður framgang þess. Sambandið er reiðubúið að koma á fund nefndarinnar til að skýra umsögn þessa frekar.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason

sviðsstjóri lögfræði- og velferðarsviðs